

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 30—
za pol leta K 15—
za četrt leta K 7.50
za 1 mesec K 2.50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), prtiličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 39

Ptuj, 26. septembra 1920

II. letnik

Iz zakona o volitvah narodnih poslancev za ustavotvorno skupščino kraljevine SHS.

Člen 1.

ugotavlja, da s proglasitvo ustave preneha ustavotvorno delo in se začne postavodajno delo ustavotvorne skupščine, ki pa ne sme trajati dalje nego dve leti.

Člen 3.

pravi, da v času od petnajstega dne pred volitvami pa do tretjega dne po volitvah ne sme nobeno oblastvo skupno pozivati volilcev posameznih občin na skupno delo ali raboto ali v vojaške svrhe in na vaje, razen ob ne-nadejani nevarnosti; tudi ne sme pozivati volilcev, razen ob neodložni potrebi ali izsledovanju zločinov in pogrškov kakršnekoli vrste in prestopkov tatvine in goljufije. Ako so bili volilci prej kamorkoli poklicani ali zbrani, se morajo razpustiti najpozneje šest-najst dni pred volitvami.

Člen 4.

določa volilna okrožja, za Slovenijo 3; eno, obstoječe iz območij okrožnih sodišč v Mariboru in Celju s Prekmurjem in z onim delom Koroškega, ki sedaj pripada okr. glavarstvom v Velikovcu in Slov. Gradu; eno, obstoječe iz cele Kranjske, Goriške in ostalega dela Koroške; eno, obstoječe iz mesta Ljubljane. Ako so ob razpisu volitev nekatera volilna okrožja popolnoma ali deloma začasno pod tujo oblastjo in se volitve ne morejo izvršiti, se odrede, ko prestane ta zapreka, naknadne volitve za te kraje po posebnem postopanju in odločbi ustavotvorne skupščine.

Pomladitev.

Čeravno je danes celi kultivirani svet po dolgi vojni izmučen in njegov duh izčrpan, se vendar že zopet dviga in to v velikanskem pomenu besede. Pod skoro nedosegljivimi željami se nahajajo ene po podaljšanju in ojačenju človeškega življenja med prvimi. Kajti za vse ljudi ni starost naravni in lepi konec življenja. Marsikateremu se iz zunanjih in notrajnih vzrokov ni pojavila tista sreča, koju je pričakoval in koju je mislil doseči, mu je zaprla starost vso nadaljno zmožnost jo zadržati. To so bili vedno tisti, ki so se v pravljici, v pesništvu, v biografiji in naravoslovju prizadevali doseči cilj, o kojem je tukaj govor, namreč mogočnost pomlajenja. Od Hufelanda do Mečnikofa so delovali na izsledovanju mnogi sloviti raziskovalci tega cilja. Še le prof. Steinach se je posrečilo doznati vsaj teoretično in deloma tudi že praktično, živalin in ljudem obojega spola z vplivom na gotove dele in žleze telesa cepiti ojačenje in pomlajenje življenja. V pojasnilo sledečega članka omenim, da se je treba vrniti v razvoj našega spoznanja za nekaj 10 let nazaj. Že davno je razjasnila anatomija z nožem in mikroskopom zgradbo členov in spoznala telesa kot kolesa najvišjih zapletenosti, preden se je moglo pojasniti, kdo te urejuje in pred

Vsi volilci enega volilnega okrožja ali mesta, ki voli posebe, sestavljajo eno volilno telo ter volijo zase poslance za ustavotvorno skupščino. Vsa mesta, ki po tem zakonu ne volijo poslancev posebe, spadajo v volilno okrožje, v katerega področju so.

Vsako volilno okrožje voli toliko poslancev, kolikor jih pripade nanje po številu prebivalcev, ugotovljenem pri ljudskem štetju leta 1910.

Na vsakih 30.000 prebivalcev se voli po en poslanec. Ako je preostanek večji nego 17.000 prebivalcev, se voli še en poslanec.

V to število poslancev, ki jih voli okrožje, se štejejo tudi oni poslanci, za katere člen 14. tega zakona predpisuje posebne pogoje.

Člen 6.

Mesto Beograd voli 6 poslancev, mesto Zagreb 5 in mesto Ljubljana s Spodnjo Šiško 4 poslance.

Člen 7.

Koliko mora to ali ono volilno okrožje voliti poslancev, to odredi državni odbor po celokupnem številu prebivalstva v vsakem okrožju na podstavi uradne statistike (čl. 5 in 6.)

Nadaljne določbe tega člena govore o sestavi in o poslovanju tega državnega odbora ter o tem, da mu morajo državna in občinska oblastva dajati na razpolago podatke in pojasnila.

Člen 8.

Ta odbor mora najpozneje v 15 dneh od dne ko se sestane, določiti in objaviti v „Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca“, koliko mora katero volilno okrožje izvoliti poslancev, koliko bodi v kateri občini volišč, oziroma koliko občin se mora združiti v eno volišče (člen 50.) Najpozneje

vsem oživi in požene. Morali smo se zadovoljiti z nedokazanimi filozofičnimi pojmi, s consensus partium (sodelovanje delov.) Biologija znanosti, ki razloči mrtvo telo od živega telesa, iznajditeljica neštetih posameznosti živega obrata je skušala doznati tudi veliko vprašanje v bitju, kar poroča svetopisemska zgodba ustvarjenja. Dih Boga, ki da pravemu pa mrtvemu telesu življenje, ravno ta izvor moči ustvarjenja in pričujočnosti nam je ostal zakrit. Poznati smo sicer zamogli, da se požene mnogo od teh živečih mehazimov močno in dobro, mnogo neenako ali slabo (razni temperament in njih varijante) od kod pa pride, nam je bila do pred kakimi 40 leti največja skrivnost. Znali smo samo, da se nahajajo v telesu vseh večjih bitij, razen nam razumljivih členov tudi še drugi pravilni, njih smoter pa nam je bil nejasen. Omenim samo ščitno žlezo, stranske ledvice in možganske privezne žleze. Čeravno so v svoji notranjosti zgrajene kakor druge odločilne ali podobne žleze, se ne morejo nikjer zaslediti žilice, koje bi svoje proizvode vodile v druge dele telesa. Nadalje se nahajajo tudi drugi enaki stvori ne kot samostojni deli, ampak v drugih že zdavnaj znanih razvršeni. Le počasi so se mogli razslediti ti stvori in spoznati kot izvori, urejujoči moči organizma. Pomanjkanje prostora nam onemogoči nadaljno razpravljanje bioloških dognanih raziskovanj, radi česar moramo preiti na naj-

v 35 dneh od dne, ko se razpišejo volitve, mora državni odbor določiti osebe, ki bodo predsedniki volilnih odborov in člani glavnih volilnih odborov.

Kdo ima pravico voliti.

Člen 9.

Pravico voliti poslance za ustavotvorno skupščino ima vsak moški, ki je do tedaj, ko so se začeli sestavljati volilni imeniki, dovršil 21. leto in ki je bil v tem času državljan kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V zmislu tega zakona se zmatrajo za državljane kraljevine vsi, ki so bili državljani Srbije in Črne gore do dne 1. decembra 1918, in vsi oni, ki so imeli do dne 1. decembra 1918, državljanstvo v Hrvatski, Slavoniji in Dalmaciji, pripadništvo v Bosni in Hercegovini ali domovinsko pravico (pristojnost) v občinah ali v delu občin drugih jugoslovanskih dežel, ki so prišle pod oblast kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Končno se smatrajo v zmislu tega zakona za državljane vsi oni Slovani po plemenu in jeziku, ki so se do tedaj, ko so se začeli sestavljati volilni imeniki, stalno naselili v katerikoli občini kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Oni prebivalci kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev izvun Srbije in Črne gore, ki imajo po mir pogodbi z Nemčijo, Avstrijo in Madžarsko pravico opcije za svoje nacionalne države, kakor tudi oni, ki so se izselili iz Južne Srbije pred mesecem novembrom 1915, ter so bili dotlej turški podaniki, nimajo v zmislu tega zakona volilne pravice.

Člen 10.

Aktivni in neaktivni častniki in vojaki pod zastavo ne smejo glasovati. Ta izjema

novejšo iznajdbo samo. Omeniti hočemo samo, da je najglavnejša žleza izmed vseh, malo opažena, pubertetna žleza, koje zmožnosti izslediti in razjasniti se je posrečilo še le prof. dr. Steinachu na Dunaju, koja iznajdba je radi tega nepregledne važnosti, ker se ne odprejo raziskovalnemu svetu samo nadaljna raziskovanja, ampak tudi vsakemu posamezniku se nudi možnost, novega in pomlajevalnega življenja. Čeravno je še ta iznajdba v otročji dobi in še danes ni razvidno, kakšen praktičen pomen se bo mogel izrabiti, je to vendar znamenje, da svet napreduje, čeravno se kaže, da dere v prepad. Komaj se je mogla poročiti ta iznajdba, že se javlja iz Angleške, da je Rhuterford po poznani realitivni teoriji Einsteina in dunajskega fizika Hasenhörla — da vsebuje enerzija leno maso in da se mora danes masa spoznati samo še kot oblika prikazni enerziji, po koji bi bila gotova masa pod posebnimi pogoji in preosnovana popolnoma v enerzijo, torej atomi bi se dali razbiti (preosnovati) v enerzijo velikanske mogočnosti, — mogel doseči praktično razbitje atomov, ne da bi se še z našimi dosedanjimi sredstvi mogel ta razmeroma počasni in celo nedostatni razpad zadržati ali omejiti ali pa pospešiti in spopolniti. Tudi se ni mogel ta razpad umetno doseči v nobenem telesu. Te proizvajene množine enerzije bi bile silne. O nadaljnih raziskovanjih poročamo še v poznejših številkah. Voršič.

ne velja za rezervne častnike in civilne uradnike vojaške stroke.

Člen 11

govori najprej o onih, ki nimajo v Srbiji in Črni gori volilne pravice, ter nadaljuje:

V drugih pokrajinah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev nimajo volilne pravice:

1. oni, ki so obsojeni zaradi hudodelstva, v kolikor ne gre za politično hudodelstvo, storjeno do ustanovitve kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, dokler trajajo pravne posledice, združene z obsodbo;

2. oni, ki so obsojeni zaradi pregreška ali prestopka, storjenega iz koristoljublja (tatvina, poneverba, goljufija, oduševstvo) ali sicer nečastnih dejanj (beračenje, vlačugarstvo, zvodništvo), dokler ne minejo tri leta po prestani ali zastarani kazni.

V nobenem delu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev nimajo volilne pravice:

1. oni, ki prestajajo sodne kazni, in oni, ki so v prisilnih delavnicah;

2. oni, ki so v konkurzu;

3. oni, ki so pod skrbstvom (očetovsko oblastjo, varuštvo, kuratelo);

4. oni, ki so brez vladne dovolitve stopili v službo tuje države;

5. oni, ki so sodno obsojeni, ker kot pristajaši nepriznanih ver niso izpolnjevali svojih državljanskih in vojaških dolžnosti.

Kdo sme biti poslanec.

Člen 12.

Kdor nima volilne pravice, tudi ne sme biti izvoljen za poslanca.

Člen 13.

Za poslanca v ustavotvorno skupščino sme biti izvoljen samo oni, ki razen pogojev za volilno pravico izpolnjuje še te pogoje:

1. da uživa vse državljanske in politične pravice;

2. da živi stalno v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, razen onih, ki se stalno bavijo v tujini v državnih poslih;

3. da je dovršil 25. leto in da je več čitanju in pisanju;

4. ako je sprejet v državljanstvo, da je najmanj deset let od dne, ko je bil sprejet, stalno nastanjen v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 14.

Na vsaki kandidatni listi volilnega okrožja mora biti zapisan za kandidata vsaj en tak kandidat, ki ima poleg drugih pogojev ta posebni pogoj, da je dovršil fakulteto doma ali v inozemstvu ali višjo strokovno šolo, ki je istovrstna s fakulteto.

Volilna okrožja, ki volijo več nego štiri poslance s splošnimi pogoji, morajo imeti na kandidatnih listah toliko kandidatov s temi posebnimi pogoji, kolikokrat je število štiri v številu poslancev s splošnimi pogoji, ki jih volijo ta okrožja, zapopadeno.

Vsak kandidat s posebnimi pogoji mora imeti tudi svojega kvalificiranega namestnika.

Člen 15.

Uradniki in vsi oni, ki so sicer v državni službi, kakor tudi predsedniki (načelniki, knezi, predstojniki) občin izgube svojo službeno mesto, ako bi bili izvoljeni za narodne poslance ter bi sprejeli mandat. Predsedniki občin se smatrajo, da so na dopustu od dne, ko jih pristojni volilni odbor proglasi za izvoljene, dokler ustavotvorna skupščina ne potrdi njih izvolitve. Izjemoma pridržje svoja uradniška mesta obenem s poslanskim mandatom ti-le uradniki:

1.) ministri v službi in na razpolagi;

2.) profesorji pravne fakultete.

Člen 16.

Uradniki, navedeni v točkah prejšnjega člena, ki so izvoljeni za narodne poslance, ne smejo biti, dokler traja njih poslanski mandat, upokojeni niti premeščeni v drugi kraj ali drugo službo brez svoje privolitve niti odslovljeni brez obsodbe rednih ali disciplinarnih sodišč; ako pa bi tak uradnik

po svoji privolitvi in v času, dokler traja njegov poslanski mandat, napredoval, neha biti poslanec.

Nadaljevanje sledi.

Vinogradniki! Pozor!

(Konec.)

Vinogradniki! Če hočete doseči cene za letošnji pridelek, ki bodo v primernem razmerju z današnjimi ogromnimi pridelovalnimi stroški, pa je neobhodno potrebno, ne samo, da se ne prenačitate pri odprodaji, temveč da posvetite tudi kakovosti pridelka čim večjo pažnjo. Kakor veste, je povpraševanje po boljšem vinu zelo veliko in se ponujajo za tako zelo visoke cene. Letnik 1917 je takorekoč izčrpan. Letnika 1918 in 1919, ki se še nahajata deloma v naših kletih, pride ta pri tem komaj v poštev, ker njihova kakovost ne odgovarja. Zatorej ima letnik 1920, ki obeta pod gotovimi pogoji izborna vinska kapljico, najboljše šanse za odprodajo po dobrih cenah. Le razmere je treba izkoristiti.

Razvitek grozdja je letos, kakor je znano, zelo neenak. Na enem in istem trsu se nahaja često skoro zrelo grozdje poleg napol zrelega in popolnoma zelenega, kakor tudi poškodovanega več ali manj po oidiju. To bi skup potrgano ter sprešano dalo le vino slabše kakovosti, kakoršnega že itak imamo dovolj po kletih izza zadnjih dveh let. Če pod danimi razmerami hočemo doseči boljšo kakovost, se pred vsem ne smemo prenačiliti s trgatvo, to se pravi, čakati moramo ž njo, dokler ne dozori večina grozdja. Nikakor torej početi s trgatvo še ta mesec, kakor se namerava! S tem pa ni rečeno, da ne bi smeli grozdja, ki gnije ali se vsled pokanja suši, poprej potrgati ali, kakor se pravi podbirati. Ravno narobe! Podbiranje se priporoča povsod in je nadaljnemu razvoju ostalega grozdja le v korist, če se bolno grozdje čim prej odstrani. Z glavnim trgatve je pa, kakor že rečeno, početi še le, ko dozori večina grozdja v vinogradu. Pri tem je porezati najpoprej vse lepo, popolnoma dozorelo grozdje. K zrelemu grozdju spada tudi nagnito grozdje, če ni napadeno po zelenem plesnivcu. Navadna gniloba zrelega grozdja je namreč takozvana „žlahtna gniloba“, o čemer se lahko prepriča vsakdo, če tako jagodo poskusi in jo najde sladko ter prijetnega okusa. Ravno to grozdje daje najboljšo kakovost! Ostalo, manj dozorelo grozdje in grozdje, ki zeleno, ozir. napol zrelo gnije, ozir. je vsled oidija močno bolno, pa se pusti pri glavni trgatvi viseti in se še le potem potrga, spreša in spravi. Na ta način dobimo tri vrste vina, in sicer 1. podbirino (iz gnilega in po oidiju napadenega grozdja), 2. vino iz lepega grozdja in 3. vino iz nezrelega slabšega grozdja. Prvo in zadnje se spravi skup in daje več ali manj okusno in zdravo pijačo za domačo rabo, ozir. tudi prodajo za lokalne potrebe. Srednje tvori kvalitetno vino in je glavni zaklad vinogradnika.

Srednjim in večjim vinogradnikom se priporoča, da trgajo in prešajo tudi posamezne grozdne vrste posebej ali vsaj po dve taki skup, ki se obojestransko v svojih lastnostih spopolnite, kakor n. pr. burgundec ali rulandec in silvanec, silvanec in drobna ali laška graševina, laška graševina in žlahtnina itd. in narede sortna vina, po katerih še bo večje povpraševanje. Naprava sortnih vin se priporoča odslej tudi takim vinogradnikom, ki imajo mešane nasade. Saj se itak najdejo dandanes povsod delavci, ki poznajo posamezne vrste in se jim to delo lahko prepusti. Zamude in nekoliko večjih stroškov, ki nastanejo vsled sortiranja, pa se naj nikdo ne ustraši. Ti mu bodo po boljših cenah, ki jih bo dosegel vsled sortiranja, bogato povrnjeni.

Vinogradniki! Enkrat za vselej vam bodi povedano: „Časi, ko se je dalo prodati vsako čmigo za dobro vino, so končno minuli! V Jugoslaviji se bodo dala prodati za primerne cene le kvalitetna vina. Največji vpliv na kvaliteto vina pa ima umno sorti-

ranje grozdja pri trgatvi in umno kletarenje. Posvečajte torej trgatvi in sortiranju posebno pažnjo! Navadite se tudi umno kletariti ter ne zabite nikoli, da tvori snaga tri četrtine umnega kletarstva!“

Slednjič se občinska zastopstva vinorodnih občin (gg. občinski predstojniki) nujno naprošajo, objaviti ta razglas na običajen način ter v interesu vinogradnikov ukreniti potrebno, da se v občini izvoli odbor, ki naj stopi z drugimi merodajnimi krogi okoliša v dotiko ter določi povprečne stroške pridelovanja enega litra vina v dotičnem okolišu, ozir. minimalno ceno za letošnje vino, izpod katere se vinogradnikom ne priporoča vina prodajati!

Za vinarski in sadjarski odsek Maribor Slovenske kmetijske družbe: Vinarski ravnatelj Puklavec.

Dopisi.

Jugoslovanska zavarovalnica! Zastopstvo največje jugoslov. zavarovalne družbe „Beogradske zadruge“ prevzel je upravitelj „Ptujskega lista“ g. Matija Stebich, kateri se strankam priporoča.

Prošnja. Obračam se na vse prijatelje in znance pokojnega gosp. nadkomisarja Miloša Meža, ki ga želijo ohraniti v dobrem spominu, da po možnosti prispevajo k zbirki za spomenik, ki se postavi na grobišču v Hajdini nesrečnemu možu. Prispevke bo sprejemalo uredništvo „Ptujskega lista“ oziroma se bodo pobirali po posebni poli. Dr. Fermevc.

V Ptuj na kolodvoru je nekdo pustil eno suknjo. Lastnik se naj oglasi v dijaškem domu pri šolskem slugu.

Za Jugoslovansko matico je nabral gosp. Forčesin, vladni koncipist v Ptuj, v družbi pri sv. Miklavžu 50 K. Pristrčna hvala. Posnemajte!

Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani obvešča vse občinske urade, da iz tehničnih vzrokov ni bilo mogoče še razposlati tiskovin k naredbi opr. štev. III 8937/I z dne 8. septembra 1920, glede popisa vseh invalidov in družin padlih vojakov, ki je bila objavljena te dni v časopisih. Tiskovine se bodo pričele razpošiljati šele v drugi polovici prihodnjega tedna.

Živahnejše življenje po ptujskih ulicah se je pričelo zopet z začetkom šolskega leta. Dijaštvo in druga šolska mladina se je s počitnic povrnila na razne šole. Želimo šolam in mladini mnogo uspeha v novem šolskem letu.

Iz Drave rešeno dete. Katarina Murko, triletna deklica iz Orešja, se je pri prevažanju pridelkov z dravskih otokov po neprevidnosti, igraje se v ladji, prekopicnila v Dravo. Drava jo je valila s sabo. To je zapazila Ivana Lacko, dekla pri krojaču Petroviču, ki je s silo odtrgala neko tam pri peto ladjo. Z gospodarjem sta nato veslala za utaplajočim se otrokom in ga rešila. Bil je že zadnji čas, da se je dete še oživilo. Rešitelja zaslužita javno pohvalo, starši pa naj pazijo na svojo deco.

Trgovska nadaljevalna šola. V nedeljo, 26. septembra 1920 ob 9. uri predpoldne se vrši vpisovanje vajencev v trgovsko nadaljevalno šolo in sicer v šolskem poslopju pri okrajnem glavarstvu. Pouk se začne v ponedeljek, 4. oktobra ob 5. uri zvečer za III. in I. razred, v torek, 5. oktobra ob 5. uri zvečer pa za II. razred.

Dornova pri Ptuj. V sredi vasi stoji spomenik, ki nas opominja žrtev svetovne vojne. Vsak mimo gredoči popotnik občuduje krasni izdelek, za katerega se zahvaljujemo tudi občani kamnoseškemu mojstru g. Gaisarju.

Politične vesti.

Odstop ljubljanske deželne vlade. Vsled sklepov plebiscitne komisije na Koroškem, da se mora umakniti iz cone A naše vojaštvo,

ne da bi se istočasno umaknile italijanske čete izpred demarkacijske črte, dalje, da se morajo odstraniti vsi orožniki — nedomačini in končno, da se odpravijo sekvestri nad nemškimi veleposestvi in vsled izvedbe teh sklepov nujno izvirajočih posledic je podala ljubljanska deželna vlada demisijo. Vesničeva vlada v Beogradu kaže v koroških vprašanjih veliko premalo odločnosti proti nasiljem plebiscitne komisije, ki ugodi vsaki želji Avstrijcev in Lahov.

Italijansko vabilo za pogajanja. Beograd, 21. septembra. Minister za zunanje posle dr. Trumbić je prejel sinoči brzojavno vabilo italijanskega ministrskega predsednika Gilloteja, naj nadaljuje svoja v Pallanzi začeta pogajanja z grofom Sforzo glede Jadrana. Italijanska vlada prepušča dr. Trumbiću, da določi kraj in čas pogajanj. Takoj po prejemu brzojavke se je sestel ministrski odsek za zunanje zadeve k posvetovanju o jadranskem vprašanju. Do sklepov ni prišlo, zato se seja danes nadaljuje. — LDU Zagreb, 21. septembra. „Riječ“ poroča iz Beograda, da bo minister za zunanje stvari v kratkem odpotoval na sestanek z italijanskimi delegati. Nikola Pašić ne bo odpotoval k tem pogajanjem, ker želi sodelovati v volilnem boju radikalne stranke.

Trumbić o zunanjem položaju. V seji Nar. predstavništva 17. t. m. je minister za zunanje zadeve dr. Trumbić obširno govoril o poteku pogajanj v Parizu, posebno o težkočah pri pogodbi z Avstrijo. Glede jadranskega vprašanja so vsled italijanske trme doslej bila vsa pogajanja brezuspešna. V kratkem se bodo nadaljevala med nami in Lahi in je upati na ugoden izid. Od pustolovca d'Annunzia proglašene kvarnerske države naša vlada ne prizna in je na pristojna mesta sporočila svoj protest.

Prestolonaslednik odpotoval v Sarajevo. Dne 18. t. m. zjutraj je odpotoval regent Aleksander v spremstvu dr. Vesniča, dr. Kukovca, Jovanovića, Pribičevića itd. v Sarajevo.

Demisije ljubljanske deželne vlade ministrski svet, ki je v seji 17. t. m. o njej razpravljal, ni sprejel, pač pa je glede plebiscita ukrenil potrebne korake.

Kmetijski nemiri na Hrvatskem so popolnoma prenehali. Ljudstvo se je vrnilo na delo. Nova dejstva potrjujejo, da so nemire vpriporili madžarski in frankovski agenti.

Nov albanski vpad v naše ozemlje z velikimi množicami in z vso tehnično pripravo se je izvršil te dni. Naše čete so odbile napade in obdržale postojanke, zajele veliko Arnautov in ponovno dognale, da so vpad organizirali Italijani.

D'Annunzio namerava na podlagi novega statuta svoje „države“ iz Reke izgnati krog 700 Jugoslovanov.

Mala ententa in Poljska. Iz Varšave poročajo, da se prično pogajanja s Poljsko radi pristopa k mali ententi.

V Švici je zvezni svet sklenil, da se odpravi aktivna švicarska vojska.

Sestanek diplomatov v Rimu. Poročajo, da pride 28. t. m. v Rim rumunski zunanji minister Take Jonescu. Pričakujejo tudi prihod češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša.

Konferenca o ustavnih vprašanjih. Z razpisanimi volitvami za konstituantno je stopilo v ospredje vprašanje, kako naj se uredi naša bodoča država. Treba je, da o tem že sedaj razmišljamo in pridemo na čisto že sedaj med volitvami. V ta namen so se na povabilo poverjenika za pravosodje, dr. G. Žerjave, zbrali v nedeljo 19. septembra v Ljubljani zastopniki pravniskih, učiteljskih in zdravniških krogov, da obravnavajo ustavno vprašanje. Obširno sta poročala o tem dr. Štefan Sagašin, naš ožji rojak, ki deluje kot načelnik v ministerstvu za izenačenje zakonov, in okrajni glavar dr. Steska, ki je istotako naš zastopnik pri osrednji vladi v Beogradu. Prvi poročevalec je temeljito očrtal ustavne načrte, ktere so izdelovali za našo državo, in končno govoril o dekoncentraciji državne uprave. Drugi poročevalec pa je poročal o nalogah moderne državne uprave in o pokrajinski

samoupravi. Država naj bi se enotno in edinstveno uredila. Razdelila bi se naj v posamezne pokrajine z močno samoupravo za njihove potreščine. Pokrajine pa bi naj tvorile močno enotno državo. Razvila se je temeljita debata o obeh poročilih. Naši najboljši poznavatelji in strokovnjaki so se oglašili s svojimi mnenji in nasveti. Tudi naš okrajni glavar dr. Pirkmaier se je oglašil in pripomnil, naj se prične upravna zgradba naše države od spodaj navzgor, naj se začne z občino, katere upravo je treba reorganizirati. Po obširni razpravi so končno naprosili okrajnega glavarja dr. Stesko, naj izdela načrt pokrajinske samouprave.

Zadnji ljudožrci. Profesor Volz iz Lipskega je pred kratkim poročal o svojem potovanju po holandskem otoku Sumatri. V tamšnjih pragozdovih živi pleme Batak, ki speče in poje svoje poginule sovražnike. Tatovi in zakonolomci pridejo pred selskega polglavarja. Ta odloči njihovo usodo največkrat tako, da jih speko in pojedjo. Meso se peče v velikih kosih na žerjavici, najbolj diše obrazi in notranjost rok.

Koliko rabijo naše pivovarne ječmena? V naši državi je samo 12 pivovaren, ki morejo proizvajati na leto 700.000 hl piva. Za to potrebujejo 1500 vagonov ječmena.

Prijava vojnih posojil. Opozarjamo vse one, ki imajo vojna posojila, da jih prijavijo do 30. septembra pri davkariji.

Hrvatje in Srbi za slovensko Koroško. Ko se je minule dni v Narodnem predstavništvu razpravljala mirovna pogodba z Avstrijo, so se razni narodni zastopniki hrvaški in srbski toplo zavzeli za naše Koroško. Črnogorski poslanec Radović izjavlja odkrito, da določitev mej v mirovni pogodbi proti bratom Slovincem ni pravična; zavezniki so varovali Avstrijo, teritorijalno in finančno. Poslanec Zrmanja (demokrat) je izjavil: „Glede Celovca opozarjam parlament na kritične trenutke, ki jih naš narod tam preživlja. To vprašanje ni samo slovensko, temveč vsega našega naroda: to je vprašanje tako Srbov, kakor Hrvatov in Slovencev.“ Poslanec Kurtović pravi, da so se Muslimani neprestano borili proti Avstriji in bodo z enakopravnimi brati Srbi, Hrvati in Slovenci vedno delali v skladu za dobrobit države.

XXXI. velika skupščina Družbe Sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se je vršila v nedeljo 19. septembra. Ustanovila se je Družba l. 1885, da omejuje našo raznoroditev po šolah. Po ustanovitvi lastne države smo mislili, da nam ne bo treba več take družbe. Ali motili smo se. Družba je potrebna slej ko prej. V teh časih ima vršiti težavno službo na zasedenem ozemlju in na Koroškem. Slovenci so od nekdanj z veseljem podpirali našo Družbo. V zadnjih letih pa so izdatki vsled obče draginje silno narasli, med tem ko se dohodki niso zvišali v isti meri. Dolžnost vsakega zavednega Slovenca je, da družbo dalje podpira v višji meri in pripomore tako, da Družba še nadalje izvršuje težavno nalogo za pravice slovenskega naroda v onih krajih, v katerih mu jih naši nasprotniki siloma odrekajo.

Razno.

Novi 100-dinarski bankovci, na katerih je relacija 100 dinarjev = 400 kron tiskana namesto v rdeči, v zeleni barvi, so dospeli iz Pariza.

Ponoven napad v naše ozemlje so poskusili Madžari 12. t. m. pri Senarcu. V spopadu z našim vojaštvom je ostalo več Madžarov mrtvih, ostali so pa odnesli pete.

Carinsko vprašanje v finančnem odboru. Finančni odbor je 15. t. m. nadaljeval razpravo o carini. Sklenil je, da se ima carina plačevati odslej v papirju in v naši valuti in ne več v zlatu in tuji valuti. Finančni minister je pozvan, da to brez odloga odredi. Glede carinskih postavk in njih spremembe bo odločal posebni iz Narodnega predstavništva izvoljeni petčlanski odsek. Tudi glede raz-

merja carinskega uradništva so se storili važni sklepi.

Z vinsko trgatvo so v velikem delu Slov. Goric pričeli že sredi tega meseca, torej ne navadno zgodaj. Vinogradnike je k temu prisililo dejstvo, da se je grozdje, po raznih boleznih oškodovano, vsled skrajno slabega vremena začetkom tega meseca začelo zelo kvartiti in bi kvantiteta pridelka s čakanjem zelo občutno trpela. Pri zgodnjem trganju trpi pač kvaliteta. Vendar ima mošt povprečno 16—18 stopinj sladkorja, in pričakujejo oni, ki so podbirali in bodo z glavno trgatvo počakali vsaj do konca t. m., celo 20—22 stopinj sladkorja, torej toliko, kakor je imel letnik 1917.

Ločitev cerkve od države v Čehoslovaški. Papež je privolil v ločitev cerkve od države na Češkoslovaškem, vendar z željo, naj se o tem ne razpravlja v parlamentu.

Lakota na Kitajskem je tolika, da grozi 20 milijonom prebivalstva smrt. Kar cele rodbine izvršujejo samomore vsled lakote, starši pa prodajajo svoje otroke za živila.

Grozen potres je bil dne 7. septembra v Srednji in Gornji Italiji. Nekateri kraji, kakor Vivizona, Aulla, Masa i. dr. so popolnoma porušeni. Mrtvih je čez 500 ljudi.

Izvoz brez zagotovitve valute dovoli v kratkem naša vlada glede vina, mineralne vode, sira, karbida in opeke.

Več vrelcev petroleja so našli v Srbiji pri Lazarevcu in pri Medoševcu.

Izvoz vina iz Dalmacije, t. j. iz krajev, ki jih imajo Italijani zasedene, je dovoljen v Jugoslavijo brez posebne carine.

Cene italijanskemu volnenemu blagu padajo in bodo padle še bolj do zime, ker ga imajo ogromna skladišča.

Tobak na Turškem je letos prav dobro uspel, toda vojni dogodki ovirajo izvoz.

Sladkor iz Brazilije. Braziljski trgovci so dobili dovoljenje, da izvozijo v Evropo 700.000 vreč sladkorja. Bo-li se naša vlada pobrigala, da dobimo tudi k nam del tega blaga?

Riž v Gradcu velja 54 K za kg, torej bi ne smel veljati pri nas nad 20 K, ker ga oboji trgovci dobivajo iz Italije.

Izvoz vina ima pri nas še vedno razne ovire. Ogrska vlada je dovolila prost izvoz vinskega mošta od 5. septembra do 31. oktobra. Vsled tega se bo izvozilo posebno na Čehoslovaško toliko ogrskega vina, da naš izvoz sploh ne bo prišel v poštev.

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Avstrijo je končno le odobrena. Nemci dobe od nas večje množine žita in surovin, nam pa morajo za to dobavljati industrijske predmete ter nam posoditi več sto lokomotiv.

Madžarov v Jugoslaviji je kakih 100.000. Največ jih je v Vojvodini, nekoliko pa tudi na Prekmurskem.

Mirovno stanje armad je določila mirovna konferenca tako, da bo imela Nemčija 100.000, Avstrija pa 30.000, Bolgarija 25.000, Turčija 50.000, Češkoslovaška 205.000, Jugoslavija 170.000, Poljska 540.000, Francija 700.000, Anglija 600.000, Italija 190.000, Amerika 297.000 in Japonska 300.000 mož. Torej armad dovolj za novo vojsko!

Za potovanje v Ameriko je treba imeti prekomejni potni list s sliko in pečatom pristojne občine z odobrenjem za potovanje. Na potnem listu morajo biti izkazani žena, moški otroci do 16. leta, ženski otroci pa do 21. leta. Starejši otroci morajo iti osebno na ameriški konzulat po vidiranje posebnih potnih listov. Vsak lastnik potnega lista mora imeti policijsko izpričevalo o svojem vedenju. Moške osebe morajo imeti vrhutega tudi potrdilo, da so zadostile vojaški dolžnosti. Kdor pride po vidiranje na konzulat, mora prinesiti s seboj še eno sliko, ki ostane v arhivu konzulata. Za vsak potni list je treba plačati takso dveh dolarjev, ki se sprejme tudi v dinarjih po dnevnem kurzu.

Tovarna za ponarejenje bankovcev. V Schweglovi vili na Bledu, katero so imeli v najemu neki Hrvatje, so odkrili popolno tovarno za ponarejanje bankovcev. Našli so vzorno tiskarno za najumetnejša tiskarska dela. Pre-

cizne stroje je gnal električni motor. Izdelovali so se 20 dinarski bankovci pa tudi kronski tisočaki avstro-ogrške banke.

Sodni nadsvetnik dr. Kronvogel, ki je služboval doslej v Št. Lenartu v Slov. goricah, je premeščen v Maribor.

Razsvetljava železniških voz s petrolejskimi svetilkami bo do jeseni splošno vpeljana.

Na smrt obsojeni štajerski nemškutar. Celje, 21. septembra. (Izvirno poročilo.) Včeraj se je pričela pred celjsko poroto razprava proti Walterju Derganzu, ki je umoril in oropal 4. junija t. l. v Petrovčah pri Celju srbskega trgovca Vasilija Jovanoviča iz Leskovca v Srbiji. Obenem z njim se je zagovarjal tudi Jože Podergajs radi goljufije, katero je izvršil skupno z Derganzem in sicer sta ogoljufala ravno istega trgovca, katerega je pozneje Derganz umoril. Walter Derganz je, kakor znano, trgovca Jovanoviča ustrelil in ga oropal za 70.000 K. Obtoženec rop priznava, ne priznava pa, da ga je hotel usmrtiti. Obtoženec je bil cel čas razprave zelo razburjen in se je vedel zelo predrzno. Porotniki so vprašanje krivde potrdili, nakar je sodni dvor obsodil Derganza na smrt na vešalah. Derganz je kazen sprejel in v zelo predrznem tonu izjavil, da ne mara nikake milosti. Krivdo Podergajsa radi goljufije so porotniki zanikali, nakar je bil Podergajs oproščen. Razprava je končala danes ob pol 11. uri.

Župnikov testament. Leta 1918 je umrl pri Sv. Antonu v Slov. Goricah župnik Vraz in zapustil zelo zanimiv testament. Večino premoženja je zapustil seve cerkvi, nekaj pa za štipendije mariborskega dijaškega semenišča. Sorodnikom ni nič zapustil, ampak jim v testamentu svetuje, naj dajo svoje otroke študirat, ker lahko potem dobijo njegovo štipendijo, ker če bi jim baje zapustil kako premoženje, bi itak vse dohtorji dobili. Duhovnikom, ki se udeležijo njegovega pogreba, zapušča zato vsakemu 10 K, učitelstvu pa po 2 K (prizadeto učitelstvo je to velikodušno volilo s hvaležnostjo odklonilo.) Skozinsko originalen testament je gospod župnik končal s konstatacijo: *feminam nullam „cognovi“ in toto vitae spatio* (nobene ženske nisem „spoznal“ na tem svetu.)

Išče se konjski hlapec in boljša služkinja, katera je tudi zmožna kuhati. Ponudba na C. TOMC, pri trgovcu H. Berdajs, Maribor, Trg svobode.

Viničarji in hlapci

se sprejmejo pri grofu Herbersteinu. Vpraša se pri ravnateljstvu v Ptuj.

Garnitura. Obstoječa iz zole, 6 stolov z rudečim v olnenim blagom prevlečena, z mizo preprogo in ogledalom vred se proda. Tudi temna skoraj nova vrhnja suknja za gospode se odda. Vpraša se v Ptuj, Dovozna cesta štev. 1, (Cehova hiša.)

Potnike,

ugodnimi pogoji „Banka.“ Ponudbe na administracijo tega lista pod „Banka.“

spretno v akviziciji in organizaciji, sprejme pod

Stavbinska družba Treo & drugi
se priporoča.

POZOR! Proda se dobro ohranjen železni štedilnik 120 cm dolg, 80 cm širok, z štirimi zgornjimi luknjami, prostor za peči in sušiti drva in vodni kotel, pripraven za gostilničarje. Kje, pove upravništvo „Ptujskega lista.“

Posestvo

malo, obstoječo iz zidane hiše, 3 oralov njive in travnika se takoj proda. Naslov pove uprava lista.

Če želite dobro in poceni
BLAGO ZA obleke, sukno, platno, perilo, nogavice, obiščite trgovino v PTUJU. Vseh svetnikov ul. 3 (blizu gost. Maharič) Za obilen obiske se priporoča Rudolf Ribič, trgovec.

Iščem za svojo 17 letno hčerko stan in hrano pri boljši obitelji. Vprašati se prosi pri gospej Cecilija Sedlaček, Ptuj, Kremplova ulica.

STENOGRAFIJA

za nemščino in slovenščino

se pod ugodnimi pogoji takoj sprejme. Obširne ponudbe s prepisi spričeval in z navedbe zahtevkov piae je vpslati na

Prvo Jugoslovansko tovarna za usnje in čevlje d. d. na Bregu pri Ptuj.

Vzgojiteljica
k osemletnemu fantku in šestletni deklici sprejme Franc Lenart v Ptuj.

Dobre GOSLI
na prodaj. Naslov pove uprava lista.

Vinske sode
po 60 vin. liter proda Franc Lenart, Ptuj.

Kot opravljeni sluga
se sprejme mlad fant z dežele v starosti od 17—20 let pri tvrdki Machalka in Korže, Ptuj.

ODVETNIŠKA PISARNA

DR. KARL KODERMAN-A

V MARIBORU

SE JE PRESELILA V ALEKSANDROVO CESTO ŠT. 12 (OB VOGALU SODNE ULICE.)

Bencin, petrolej, gonilno olje, || **strojno olje, cilindrovo olje, tovo mast,** || **kolomaz, vazelin,** olje in mast za usnjarje

DOBAVLJA PROMPTNO

„MINERALNA RAFINERIJA“ Dravograd.

Dopisi na centralo v Mariboru.

Brzjavni: Rafinerija. Telefon štev. 80.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Ptuj.

Delniška glavnica in rezerve okroglo 95,000.000.—

CENTRALA V LJUBLJANI.

PODRUŽNICE v Splitu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in v Borovljah.

Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3½% brez odpovedi, proti 3 mesečni odpovedi s 3¾% čistih. ◇ Daje trgovske in aprovizacijske kredite. ◇ ∴ Izvršuje vse bančne transakcije. ∴